

## Skup »Hrvatska u Domovinskom ratu«

KOPRIVNICA, 14. studenoga – Udruga branitelja, invalida i udovica Domovinskog rata djelatnik »Podravke« organizirat će početkom iduće godine u Koprivnici znanstveni, književni i publicistički skup s nazivom »Hrvatska u Domovinskom ratu«, s nakomom da se ne zaborave oni koji su bili prvi kad je trebalo. Organizator poziva hrvatske povjesničare, književnike i novinare da se najkasnije do kraja studenoga ove godine prijave na adresu: Udruga branitelja »Podravke«, 48.000 Koprivnica, A. Starčevića 32, (tel/fax) 048-651-573 ili 098-249-354, gdje mogu dobiti opširnije informacije. (K. R.)

## BREŠANOVA DRAMA U POLJSKOJ

LUBLIN, 14. studenoga – Drama »Ledeno sjeme« Ive Brešana premijerno je izvedena u poljskome gradu Lublinu ovog dana. Hrvatski pisac i dramatičar Ivo Brešan predstavljen je poljskoj publici na najbolji mogući način, jer je kazalište Juliusza Osterwyja jedno od reprezentativnijih i poznatijih poljskih kazališta. Dramu je, pod naslovom »Diabelskie nasienie« prevela Dorota Jovanka Čirić, a na scenu u Lublinu postavio ju je redatelj Krzysztof Babicki. Ova drama prevedena je u sklo-



Dramski uspjesi na poljskim pozornicama: Ivo Brešan

pu suradnje Hrvatskoga centra ITI UNESCO i poljskoga kazališnog časopisa »Dialog«. U predstavi glume Ludwik Paczyński, Henryk Sobiechart, Paweł Sanakiewicz, Piotr Wysocki, Jerzy Rogalski i drugi. Scenograf predstave je Paweł Dobrzycki, kostimograf Barbara Wołoski, a glazbu je radio Marek Kuczynski. Posredovanjem Hrvatskoga centra ITI UNESCO objavljena je u časopisu »Dialog« prevedena na poljski drama »Posljednja karika« Lade Kaštelan. (K. R.)

## »Zlatna kamera« Stipi Božiću

SPLIT, 14. studenoga – Na Međunarodnom festivalu o planinama i pustolovinama što je netom završen u austrijskom gradu Grazu naš istaknuti alpinist, redatelj i snimatelj Stipe Božić osvojio je »Zlatnu kameru« za film »Dhaulagiri express« u kategoriji planine, sport i avantura. Natjecalo se oko 40 filmova, među kojima i celuloidna ostvarenja National geographica te mnoge poznate svjetske kuće. Za nagradeni film Stipe Božić potpisao je režiju i scenarij, a snimanje je ostvario uz pomoć Joška Bojica, snimatelja u splitskom studiju HTV-a. Riječ je o dokumentarcu u usponu preko jedne od najopasnijih stijena svijeta, koju je svladao Slovenac Tomaz Humar. Tim je usponom, koji je trajao jedanaest dana, Humar stekao titulu svjetskog alpinista. Uz vrlo strmu stijenu himalajskog zida, visoku oko četiri tisuće metara, slavnim Slovencu penjanje su otežavale česte lavine, što je upravo zabilježila kamera Stipe Božića, pa je dokumentarac »Dhaulagiri express« dobio na traženoj dramatičnosti. (M. J.)

# Kultura & spektakli

## FILM

## STRAHOVI I DILEME DJETINJSTVA

4. revija filmova Europske unije / Vrlo dobar britanski film »Lovac na štakore« Lynne Ramsay / Napokon u Zagrebu film uglednoga španjolskog redatelja i pisca Josea Luisa Garcie

BRANKA SOMEN

Nakon što je motovunsku publiku ovog ljeta osvojio film »Billy Elliot« Stephena Daldryja, Zagrepčani su se ovih dana mogli još jednom uvjeriti u vrijednost novog vala britanskih filmskih autora. U sklopu 4. revije filmova Europske unije, Britanci su se predstavili filmom »Lovac na štakore« Lynne Ramsey. Oba filma bave se problemima djetinjstva u tmurnim, mračnim, siromašnim, depresivnim sredinama britanskih predgrada. Daldry je u »Billy Elliotu« lepršavo, šarmantno i gotovo »plesnim« stilom svladavao mračnijaštvu sredine, suprotstavljajući naivnost želje i upornost sjećanja s obiteljskim i uličnim događanjima, socijalnim nemirima i roditeljskim dilemama. Lynne Ramsey nasuprot svome kolegi nije imala milosti za svoje junake, bacajući ih u najgoru okruženje smrti, krivnje i smetišta. U njenom filmu nema milosti ni za koga, pa ni

za dvanaestogodišnjeg dječaka koji se pokušava spasiti i preživjeti u mraku odrastanja.

To je urbana priča čija radnja se događa u sumornoj radničkoj četvrti Glasgowa, 1970. godine kada su zbog štrajka smetlaka ulice bile zatrpane smećem po kojem su se ramnožavali štakori. Već na početku filma događa se tragedija kada se utapljiva najbolji prijatelj malog Jamesa. On sa svojih dvanaest godina preuzima krivnju na sebe povlačeći se u svoje svijetove strahova i dilema, patnje i otuđenja. Smatrajući se krivim za sve nevolje obitelji, pa i nemogućnost promjene mjesta stanovanja, James pronalazi »svoje mjesto« opstanka i preživljavanja. Film je surovo realan i okrutan u prikazivanju jednog dijela društva. Ipak redateljica nas ne lišava sentimentalnih užitaka koje svojom spretnom režijom vješto uklapa u radnju. Doista su impresivni ti filmovi očigledno, »novih nada« britanske kinematografije koji će zasigurno označiti naredne godine europskog filma i njegove budućnosti.

Talijani su se pretstavili slabijim i starijim filmom, premda sličnog sadržaja, »Tvrdo kuhano jaje« Paola Virzija. Film je bio na festivalu u Veneciji još prije tri godine. Problema odrastanja nisu pošteđeni ni talijanski dječaci, posebno Piere, stidljivi mladić koji živi u nemogućim uvjetima s maćehom i retardiranim bratom, dok mu je otac u zatvoru.

Svedski i belgijski filmovi okrenuti su također sudbinama mladih, ali bave se djevojačkim pričama koje su režirale žene. U belgijskom »Rosie« Patrice Toye govori o mladoj djevojci koja živi u snovima kojima se pokušava spasiti od surove stvarnosti i teškog bremena tajne iz djetinjstva... Svedski film, točnije tv drama, »Princ iz snova« Elle Lemhagen još jedan je prilog filmovima na teme bajkovitih bijegova u druge sredine i svijetove, o mogućim samozavaravanjima i pokušajima snalaženja i u nemogućim situacijama.

I napokon, španjolski film »Djed« Josea Luisa Garcie koji je prošle godine izborio nominaciju za Oscara, među pet filmova koji nisu na engleskom jeziku. Taj film se tada našao u jednoj od najjačih konkurencija »stranih« filmova, posljednjih godina. Prisjetimo se, bili su tada, uz Španjolce, nominirani »Život je lijep« Roberta Benignija, koji je i osvojio Oscara za najbolji strani film i glavnu mušku ulogu, te »Središnja stanica« Waltera Sallesa iz Brazila, »Djeca raja« Majida Majidija iz Irana i »Tango« Carlosa Saure koji je predstavljao Argentinu. Neke su tada usvrtili, da kada bi film bio religija, redatelj Jose Luis Garcie bi zasigurno bio prorok. Jer, on je trajni zaštitnik korijena, tradicije, jezika i ljudi svoga podneblja, pokazujući ih u filmovima koji su prava počast klasičnom žanru i zagovornici sjećanja i uspomena.

Četiri puta nominiran za Oscara, s nekoliko stotina nagrada za svoje filmove i televizijske drame Garcie je gotovo nepoznat našoj publici. Zato je bilo krajnje vrijeme da se jedan njegov film prikaže pred našom publikom. Mjesto radnje je sjeverozapadna Španjolska negdje oko 1900. godine kada se stari, gotovo slijepi grof osiromašen vraća iz Amerike na sinovljev pogreb. Bez obzira na okolnosti i nemogućnost, starac uporno traga za istinom želeći razotkriti nemoral i kazniti obiteljske pogreške... Posebna vrijednost ovog filma je Fernando Fernan-Gomez, glumac, pisac, pjesnik, redatelj, posljednjih pedeset godina nezamjenjivi sudionik španjolskih kulturnih događanja.



Ženski film: Scena iz švedskog tv filma »Princ iz snova«

## TRIBINE

## GLAZBA SVIH NARAŠTAJA

37. međunarodna tribina HDS-a / Zanimljiv i raznovrstan program s desetak koncerata / Izvedeno je više od 40 skladba iz 20. stoljeća uključujući 12 praižvedaba djela hrvatskih autora

PULA, 14. studenoga – Trideset sedma međunarodna glazbena tribina Pula 2000. je završena. Bogat četverodnevni program bio je zanimljiv i raznovrstan, ali preopširan i ne uvijek dovoljno kvalitetan, tako da su se neki događaji preklapali. Podsjetimo da je tih dana održano više od deset koncertnih i glazbeno-scenskih programa, zatim dva savjetovanja HDGPP-a i Hrvatskoga društva za autorsko pravo te plenum o festivalima kao mogućim poticajima privredi. Izvedeno je više od 40 skladbi 20. stoljeća uključujući 12 praižvedaba djela hrvatskih autora. U izvedbama su sudjelovali umjetnici iz Slovenije, Njemačke, Velike Britanije, Rusije, Bugarske i razumljivo najviše iz Hrvatske. Uručene su nagrade Hrvatskoga društva skladatelja, te su predstavljena nova muzikološka, notna i audio izdanja HDS-a i drugo.

Preseljenjem iz Opatije u Pulu Međunarodna glazbena tribina HDS-a dobila je nove atraktivne prostore. No, osim plesne tribine, pulska publika nije pokazala veće zanimanje za te programe. U Crkvi sv. Franje odlično su muzicirali Gorana Vidnjević na orguljama i njemački violisti Ulrich von Wröchem. Velika, lijepa, ali i ponekad hladna dvorana Doma hrvatskih branitelja također može primiti mnogo više publike. Tu se lijepo moglo,

primjerice, zabaviti uz atraktivan i duhovit nastup engleskog trombonista Barria Webba. On je između ostalog svoj trombon postepeno rastavljao do samoga piska. Bilo je zanimljivo čuti i veliko umijeće izvođenja vokalnih bravura kod engleskih pjevačica Anne Myatt i Linde Hirst.

Istarsko narodno kazalište pružilo je pak dragocjen prostor za glazbeno-scenska djela. Tu je osim plesne predstave »Tko je ugasio svjetlo?« zagrebačkog HNK s velikim uspjehom izvedena i zanimljiva mono-opera »Luda-kovski zapisi«, koju je prema Gogolju napisao ruski skladatelj Jurij Bucko. Djelo smo vidjeli u režiji Borisa Persijanova u verziji za glas i glasovir za kojim je bila vrsna pijanistica Ljudmila Žiljenkova. Jednu ulogu u toj operi je sjajno interpretirao svestrani mladi umjetnik, odličan glumac i pjevač Nikolaj Kazanski.

Od 23 djela hrvatskih skladatelja ove godine ih je u Puli praižvedeno 12. Autori su osim dvojice veterana Lovre Županovića i Adalberta Markovića skladatelji srednje i mlade generacije Josip Magdić, Igor Kuljerić, Aldo Kezić, Berislav Šipuš, Sanja Drakulić, Olja Jelaska te nekoliko najmlađih autora poput Antuna Tomislava Šabana, Franje Đurovića, Sande Majurac-Zanata i posebno darovitog Kresimira Setlekovića. Skladbe su izvodili uglavnom vrsni

domaći solisti i komorni sastavi, doprinjevi afirmaciji i zadovoljstvu naših skladatelja, koji najčešće pišu bez novčane naknade, pa čak i onda kada dobiju narudžbu, što je nezamislivo u organiziranim društvima u svijetu.

U ugodnom prostoru pulske Kavane ogledala održano je nekoliko promocija uz kraće prigodne glazbene programe. Nova diskografija u izdanju Cantusa bogatija je za nekoliko CD-a sjajnih mladih glazbenika Ivane Bilić, Petra Obradovića i Matije Dedić, zatim skladatelja Berislava Šipuša i V. festivala CRO-Patria. U notnoj ediciji »Ars Croatica« nalazi se pak devet novih naslova Željka Brkanovića, Dalibora Bukvića, Zlatka Grgoševića, Natka Devčića, Pavla Dešpalja, Andelka Klobučara, Igora Kuljerića, Branka Okmace i Milutina Vandekara, dok je »Misa delmata« Pere Gotovca prvo reprezentativno notno izdanje koje novim izgledom i opremom može konkurirati i u inozemstvu.

Predstavljen je i program 21. muzičkog biennala Zagreb koji potpisuje umjetnički direktor Berislav Šipuš. Uz jubilarnu 40. obljetnicu izdana je monografija »Muzički biennala Zagreb 1961-2001« urednice Erike Krpan, koju je predstavio Nikša Gligo.

VIŠNJA POŽGAJ



Stan Viktora Kovačića je u potpunosti originalan: Soba za rad i razgovor

## MONOGRAFIJE

## SJAJ KOVAČIĆEVA STANA

Muzej grada Zagreba / Predstavljena knjiga-katalog Nade Premerl pod nazivom »Stan arhitekta Viktora Kovačića«

ZAGREB, 14. studenoga – Od svih ambijentalnih, memorijalnih zbirki u Zagrebu, za javnost je do danas jedino otvorena memorijalna zbirka i stan arhitekta Viktora Kovačića. Bila je to jedna od prvih zbirki-donacija koju je Grad Zagreb povjerio na skrb i upravljanje Muzeju grada Zagreba – piše u predgovoru knjige-kataloga »Stan arhitekta Viktora Kovačića« ravnatelj MGZ-a Vinko Ivčić. To vrijedno izdanje o našem najvećem arhitektu predstavljeno je, u utorku, u Muzeju grada Zagreba. Autorica knjige-kataloga je Nada Premerl. Knjiga je koncipirana kao monografija o kući i stanu Viktora Kovačića u Masarykovoj 21, s kompletnim kataloškim popisom predmeta i životopisom arhitekta, opsežnom bibliografijom i

popisom najvažnijih djela izvedenih u Zagrebu. U nedostatku monografije o tom značajnom velikanu hrvatske arhitekture (1874. – 1924.), MGZ je učinio prvi iskorak prema monografskoj sintezi, koju taj pobornik moderne već odavno zaslužuje.

Knjigu-katalog »Stan arhitekta Viktora Kovačića« je predstavio jedan od recenzentata izdanja prof. dr. Ivo Maroević. Stan koji je uređen 1908. godine, ostao je sačuvan u izvornom obliku ponajviše zahvaljujući supruzi arhitekta Viktora Kovačića. Temeljni tekst u knjizi govori o Zagrebu u vrijeme kada je u njega stigao Viktor Kovačić, o ishodištu njegova stvaralačkog djelovanja, o secesiji u suglasju s ranom modernom i razmišljanjima o

arhitekturi njegovog učitelja, bečkog profesora i arhitekta Otta Wagnera i Kovačićeva kolege i prijatelja Adolfa Loosa. U drugom dijelu knjige iscrpno su kataloški obrađeni svi predmeti u stanu. U svom izlaganju, akademik Miroslav Begović je ocrtao svoje poznanstvo s udovicom Viktora Kovačića. Također je pročitao i jedno manje poznato pismo u kojem Terezija Kovačić 1950. moli JAZU za pomoć u očuvanju stana i zbirke. Temeljna vrijednost Kovačićeva stana leži u činjenici da je on u potpunosti originalan, a osjećaj ambijenta u kojem je stvarao slavni arhitekt blizak nam je i danas, 76 godina nakon njegove smrti.

GORAN JOVETIĆ

## FESTIVALI

## PJESNIČKO PRIBLIŽAVANJE EUROPI

Društvo hrvatskih književnika / Konferencija za novinare u povodu »Međunarodnog pjesničkog festivala« koji će trajati od 16. do 19. studenoga u Zagrebu, Varaždinu, Sisku i Karlovcu

ZAGREB, 14. studenoga – Poslije 44 godine Zagreb, odnosno Društvo hrvatskih književnika pokreće međunarodni festival poezije bijenalnog tipa. Podsjetimo, slična događanja pokrenuta su godine 1956. u mnogo boljim financijskim uvjetima. Bilo je to na Plitvičkim jezerima, a potom, dvije godine kasnije, u Rijeci i Opatiji. Danas, na žalost, nemamo potporu raznih poduzeća, točnije privrede, bankarstva i trgovine. Tim je riječima predsjednik DHK akademik Slavko Mihalčić, u utorku, u prostorijama Društva hrvatskih književnika započeo konferenciju za novinare u povodu »Međunarodnoga pjesničkog festivala« koji će trajati od 16. do 19. studenoga ove godine. Priredba je zamišljena u sklopu 23. zagrebačkih književnih razgovora, u povodu 100. obljetnice DHK, a održat će se u četiri grada: Zagrebu, Varaždinu, Sisku i Karlovcu. Na konferenciji za novinare govorilo se o koncepciji, programu te sudionicima festivala iz Hrvatske i inozemstva. Inzistirali smo na festivalu poezije stoga što smo više pjesnici – pustolovi i zaljubljenici u tu vrst izričaja, nastavio je akademik Mihalčić. »Ovisno o novčanim mogućnostima, na festival smo pozvali 20 pjesnika iz raznih zemalja Europe i svijeta: Italije, Argentine, Portugala, Rusije, Slovenije, Slovačke, Švedske, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Bugarske, Poljske, Mađarske, Njemačke i Rumunjske.

Dogodine pozvat ćemo druge inozemne pjesničke ambasadore. Naš prvi međunarodni festival poezije poklopio se s izlaskom »Antologije hrvatske poezije« na Njemačkom, a uskoro ista izlazi i u Švedskoj i Ukrajini. Upravo te antologije otvaraju vrata našoj kulturi i približavaju je Europi. Imamo niz sličnih bilateralnih ugovora koje sada treba realizirati. U takve ugovore prvenstveno moraju ući razmjene knjiga i književnika. Kao mala zemlja takve susrete ne možemo prepuštiti automatizmu već ih moramo brižno i dugoročno planirati. Primjerice, imamo dobre prevoditelje za prisustvo u Europi, ali koji su pomalo zapušteni i premalo plaćeni«, zaključio je akademik Mihalčić.

Tajnik DHK Željko Knežević kazao je da su na festival pozvani svi članovi DHK, upravo zbog mogućih prigovora da se netko ispušta. Odaziv, pak, nije bio istovjetan brojem članstvu, a zbog velikih troškova pozvano je samo dvadesetak pjesnika koji žive izvan metropole. Na završnoj svečanosti na Plitvičkim jezerima uručit će se i nagrada jednom pjesniku, koja se sastoji od plakete i 10 000 kuna. U tematskom dijelu Festivala svi pjesnici mogu sudjelovati sa svojim radom u raspravi na temu »Globalizacija i književnost«.

SEAD BEGOVIĆ

